Architektúra 13 - Gotická architektúra :)

Typické znaky

Budovali sa kostoly, kláštory, radnice, obytné domy, hrady...

Najcharakteristickejším prejavom sú katedrály.

Typickými prvkami katedrály sú: lomený oblúk, mohutný oporný systém (vzperné oblúky a piliere), veľké bočné okná, rozetové okná (nazývané tiež ružicové: okná veľkých rozmerov, majú tvar kruhu), fiály (štíhle ihlany umiestnené na vrcholoch pilierov, majú spravidla len dekoratívnu funkciu), krížové kytice (ozdobný prvok; najčastejšie umiestňovaný na vrchol fiály; zvyčajne pozostáva zo štyroch lístkov, z ktorých každý smeruje na inú svetovú stranu), kraby (dekoratívne prvky v tvare lístkov či kvietkov, ktoré akoby oblápali buď fiálu, oporný oblúk alebo oltár), chrliče (plnili zároveň dekoratívnu i praktickú funkciu – odvádzali dažďovú vodu)...

Váha klenby zvyčajne nespočíva na stenách, ale na samotných nosných pilieroch.

Bočné i rozetové okná boli často vyplnené vitrážami (zasklenie mozaikou priehľadných farebných sklíčok zasadených do olovených líšt, neraz doplnené kresbami), ktoré mali rozkladať svetlo vnikajúce do katedrály a nápadne tak poukazovať na božiu prítomnosť (v stredoveku bolo svetlo považované za symbol Boha).

Katedrály boli často zasvätené Panne Márii.

Typickou klenbou sa stala **rebrová krížová klenba**, ktorá umožňovala zakrývať rozsiahle priestory.

Stavby sa vyznačovali výraznou **vertikalitou**, smerovaním do výšky, čo malo symbolizovať približovanie sa k Bohu.

Múry stratili svoju nosnú funkciu a mohli byť nahradené veľkými okennými otvormi.

Priečelia chrámov bývali bohato zdobené sochami svätcov, kráľov, prorokov a biblických postáv.

Na stavbu sa používal najmä **opracovaný kameň**, menej tehla a drevo.

Významným prvkom gotických miest boli radnice, meštianske domy a mestské opevnenia.

V architektúre sa uplatňovala snaha o čo najväčšie presvetlenie interiéru.

Sochárska a architektonická výzdoba tvorili harmonický celok.

Najvýznamnejšie stavby

Katedrála Notre-Dame (Paríž):

- jedna z najslávnejších gotických katedrál sveta,
- preslávená dvojvežovým priečelím a rozetovými oknami.

Katedrála (Chartres):

- patrí medzi najzachovalejšie gotické katedrály,
- preslávila sa súborom stredovekých vitráží.

Katedrála (Remeš, Reims):

- miesto korunovácie francúzskych kráľov,
- významná ukážka vrcholnej francúzskej gotiky.

Kolínska katedrála (Kolín):

- jedna z najväčších gotických stavieb Európy,
- jej veže patria medzi najvyššie kostolné veže sveta.

Chrám svätého Víta (Praha):

- najvýznamnejšia gotická stavba Českej republiky,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- súčasť Pražského hradu.

Dóm svätej Alžbety (Košice):

- najväčší kostol na Slovensku,
- vrcholné dielo gotickej architektúry na našom území.

Košice

Obdobie a vznik

- 12. až 16. storočie,
- vznikla vo Francúzsku v oblasti Île-de-France,
- postupne sa rozšírila do celej Európy,
- nasledovala po románskom slohu a predchádzala renesancii.

Charakteristika

- vrcholný architektonický sloh stredoveku,
- hlavným cieľom bolo vytvoriť vysoké, presvetlené a reprezentatívne stavby,
- architektúra mala vyvolávať pocit vznešenosti a duchovného povznesenia,
- najvýznamnejším architektonickým typom bola katedrála.

Typické znaky

- lomený oblúk,
- rebrová krížová klenba,
- oporný systém,
- vysoké lode chrámov,
- veľké okná,
- vitráže,
- rozetové okná,
- fiály,
- kraby,
- chrliče,
- vertikalita stavieb,
- bohatá sochárska výzdoba.

Materiály

- opracovaný kameň,
- tehla (najmä v tehlovej gotike severnej Európy),
- drevo na krovy a strešné konštrukcie,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- farebné sklo pre vitráže,
- olovo na spájanie vitráží.

Typické stavby

- katedrály,
- kostoly,
- kláštory,
- radnice,
- meštianske domy,
- univerzity,
- mestské opevnenia,
- hrady.

Najvýznamnejšie pamiatky

- Katedrála Notre-Dame v Paríži,
- Katedrála v Chartres,
- Katedrála v Remeši,
- Kolínska katedrála,
- Chrám svätého Víta v Prahe,
- Dóm svätej Alžbety v Košiciach.

Gotická architektúra na Slovensku

Najvýznamnejšou gotickou stavbou je **Dóm svätej Alžbety v Košiciach**. Medzi ďalšie významné pamiatky patria **Spišská Kapitula**, **Levočský chrám sv. Jakuba**, gotické mestské domy v Bardejove, Kežmarku a Levoči, ako aj viaceré hrady prestavané v gotickom slohu.

Význam

Gotická architektúra predstavuje vrchol stredovekého stavebného umenia. Vďaka opornému systému, lomenému oblúku a rebrovej klenbe umožnila výstavbu mimoriadne vysokých a presvetlených chrámov. Stala sa symbolom moci cirkvi, rozvoja miest a technickej vyspelosti stredovekej Európy.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania